

Куклінова Т.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри штучного інтелекту та математичного моделювання,
Національний університет «Одеська юридична академія»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1370-2883>

Капталан С.М.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки підприємства
та організації підприємницької діяльності,
Одеський національний економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0298-9524>

Kuklinova Tetiana

National University "Odesa Law Academy"

Kaptalan Serhii

Odesa National University of Economics

ПРИВАТНІ КОРПОРАТИВНІ МОДЕЛІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОПЕРАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЯМИ: ФІНАНСОВІ ТА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНІ ЗАСАДИ

У статті досліджено приватні корпоративні моделі штучного інтелекту як інструмент операційного управління організаціями в умовах активного поширення генеративного штучного інтелекту. Метою статті є розроблення теоретико-методичного підходу до використання приватних корпоративних моделей штучного інтелекту в операційному управлінні організаціями шляхом їх типологізації, визначення етапів розвитку та обґрунтування фінансових і обліково-аналітичних засад управління їх життєвим циклом та інтелектуально-технологічним капіталом підприємства. Обґрунтовано доцільність розгляду корпоративної моделі штучного інтелекту не лише як програмного продукту, а як елемента інтелектуально-технологічного капіталу підприємства, економічна цінність якого формується в процесі накопичення корпоративних знань, професійного досвіду та результатів управлінської діяльності. Запропоновано компонентну структуру корпоративної моделі штучного інтелекту, що охоплює інтелектуальну, технологічну та організаційну складові. Розроблено типологію корпоративних моделей штучного інтелекту за рівнем контролю та адаптації: пропріетарні, адаптивні, інтегровані та сервісні моделі. Визначено основні етапи життєвого циклу корпоративної моделі – від придбання базової моделі та її адаптації до експлуатації, модернізації й виведення з експлуатації. Обґрунтовано фінансові та обліково-аналітичні засади управління корпоративними моделями штучного інтелекту, що передбачають оцінювання економічної доцільності, облік витрат за етапами життєвого циклу, капіталізацію інтелектуальних інвестицій відповідно до критеріїв визнання активів, забезпечення аналітичної прозорості, вимірювання економічної ефективності та управління ризиками. Практична значущість результатів полягає у можливості використання запропонованого підходу для прийняття фінансових, облікових та управлінських рішень щодо впровадження, розвитку та оцінювання ефективності приватних корпоративних моделей штучного інтелекту.

Ключові слова: операційна система, фінанси, облік, управління, штучний інтелект, інвестиції, наука, банк.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток генеративного штучного інтелекту зумовлює трансформацію підходів до цифровізації та операційного управління організаціями. Впровадження приватних корпоративних моделей штучного інтелекту потребує значних і довгострокових інвестицій, економічна результативність

яких не може оцінюватися лише за величиною первісних витрат. Організації мають визначати повну вартість володіння такими технологіями, оцінювати їх вплив на операційні витрати, продуктивність праці, швидкість прийняття управлінських рішень, якість бізнес-процесів та формування інтелектуально-технологічного капіталу.

Таким чином, актуальність дослідження обумовлена потребою формування науково обґрунтованих фінансових та обліково-аналітичних засад управління приватними корпоративними моделями штучного інтелекту

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Впровадження та застосування штучного інтелекту в операційні процеси організацій є достатньо новим, однак дуже актуальним напрямом наукових досліджень, який стрімко розвивається. Дослідження вчених таких як Могилевська О.Ю., Слободяник А.М., Сідак І.В. присвячені конкретним проблемам, пов'язаним з розробкою, еволюцією, впровадженням та використанням технологій штучного інтелекту [1]. Живцова Л.І. досліджує сутність штучного інтелекту та перспективи його технологічного розвитку [2]. Баранов О. А. досліджує проблему визначення терміна «штучний інтелект» [3]. Зокрема, Бурангулова В., Кузьомко В. розглядають штучний інтелект як технологію, здатну до навчання та виконання інтелектуальних функцій [4].

А. Капур та Ш. Чаттерджі досліджують проєктування платформ і моделей відповідального штучного інтелекту [5]. Віанні М.М. та ін. розглядають концепцію Private AI, акцентуючи увагу на захисті інформації під час використання технологій штучного інтелекту [6]. Д. Клаф та А. Ву досліджують роль штучного інтелекту та навчання на основі даних у платформних екосистемах [7]. Але стрімкий розвиток штучного інтелекту зумовлює трансформацію підходів до цифровізації та операційного управління організаціями.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розроблення теоретико-методичного підходу до використання приватних корпоративних моделей штучного інтелекту як інструменту операційного управління організаціями шляхом їх типологізації, визначення етапів життєвого циклу та обґрунтування фінансових і обліково-аналітичних засад управління їх економічною цінністю, інформаційним забезпеченням і розвитком інтелектуально-технологічного капіталу підприємства,

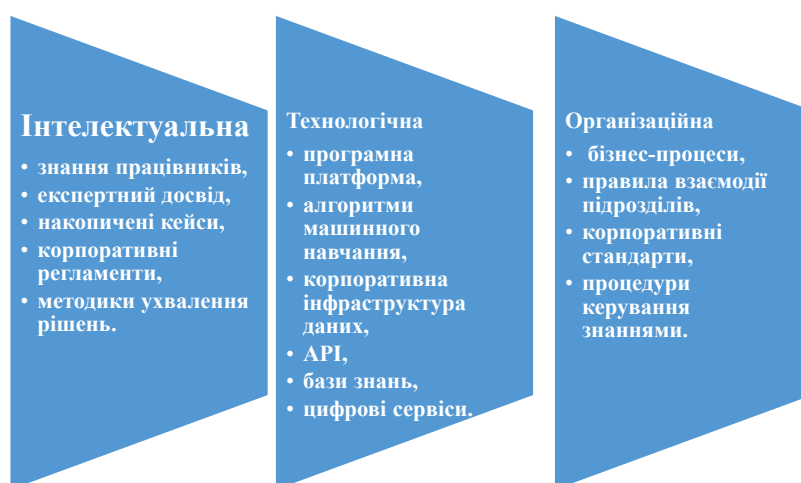
що забезпечує інтеграцію фінансового управління, бухгалтерського обліку, аналітики та управління знаннями в єдину систему підтримки операційного менеджменту.

Виклад основного матеріалу. Корпоративні моделі штучного інтелекту – це моделі штучного інтелекту, які розробляються, адаптуються або донавчаються для використання в межах конкретної організації з урахуванням її бізнес-процесів, даних, вимог безпеки та корпоративних політик. Визначальною характеристикою є межа даних: жодні запити, жодні документи, жодні вбудовані дані, жодні результати моделей та жодні журнали аудиту не залишають периметр організації [8].

У 2025 р. використання штучного інтелекту організаціями продовжило активно зростати: 88 % опитаних організацій повідомили про використання ШІ, а генеративний ШІ застосовувався щонайменше в одній бізнес-функції у 70 % організацій. Одночасно глобальні корпоративні інвестиції в ШІ більш ніж подвоїлися, що свідчить про перехід штучного інтелекту від експериментальної технології до важливого елемента корпоративної інфраструктури та операційного управління [9]. Кількість корпоративних ChatGPT workplace seats перевищила 7 млн, а число ChatGPT Enterprise seats зросло приблизно в 9 разів на рік у 2025 році. 3 листопада 2024 р. кількість щотижневих Enterprise-повідомлень зросла приблизно у 8 разів [10].

Приватні корпоративні моделі штучного інтелекту можуть відігравати важливу роль в операційному управлінні підприємством, забезпечуючи комплексну аналітичну підтримку поточних управлінських процесів. Їх використання дає змогу об'єднувати корпоративні дані, накопичені знання та практичний досвід працівників для прогнозування результатів діяльності, планування ресурсів, контролю бізнес-процесів і виявлення відхилень (Рис. 1).

На відміну від традиційного програмного забезпечення, корпоративна модель штучного інтелекту характеризується здатністю накопичувати, структурувати

Рис. 1. Компонентна структура корпоративної моделі штучного інтелекту

Джерело: розроблено особисто авторами

та відтворювати знання організації. У процесі функціонування вона акумулює результати управлінської діяльності, професійні компетентності працівників, внутрішні регламенти, технологічні рішення та практичний досвід підприємства.

Особливе значення корпоративний ІІ має для прийняття управлінських рішень, оскільки модель може не лише обробляти поточну інформацію, а й формувати прогностичні оцінки та пропонувати альтернативні варіанти дій на основі історичних даних і накопиченого досвіду підприємства. Це дозволяє підвищити обґрунтованість та оперативність рішень у ситуаціях, що характеризуються значним обсягом інформації та високою динамічністю.

У межах операційного управління приватні корпоративні моделі ІІ можуть застосовуватися для оптимізації витрат, управління запасами, планування виробничих і трудових ресурсів, прогнозування попиту, контролю фінансових показників та ідентифікації операційних ризиків. При цьому використання корпоративних даних і внутрішніх регламентів дає можливість враховувати специфіку конкретного підприємства, що відрізняє приватні моделі від універсальних публічних AI-сервісів.

Важливою перевагою таких моделей є можливість накопичення та повторного використання результатів попередніх управлінських рішень, практичних кейсів і зворотного зв'язку працівників. У результаті корпоративний штучний інтелект може поступово формувати цифрову базу організаційного досвіду, яка використовується для підвищення якості майбутніх управлінських рішень. Таким чином, приватна корпоративна модель штучного інтелекту виступає не лише інструментом автоматизації окремих операцій, а компонентом системи операційного управління підприємством, який поєднує дані, знання, аналітику та прогнозування для підтримки прийняття управлінських рішень.

У більшості організацій корпоративна модель штучного інтелекту формується не шляхом розроблення власної великої мовної моделі, а через поетапну адаптацію вже існуючих фундаментальних моделей із використанням корпоративних даних, внутрішніх регламентів, бізнес-процесів та накопиченого практичного досвіду. Типи корпоративних моделей штучного інтелекту наведено на Рис. 2.

На відміну від готового програмного продукту, корпоративна модель штучного інтелекту в процесі адаптації до специфіки діяльності організації акумулює внутрішні дані, корпоративні знання, професійний досвід працівників, результати управлінських рішень та інформацію про функціонування бізнес-процесів. Унаслідок цього формується специфічний інтелектуально-технологічний ресурс, економічна цінність якого може зростати в міру його використання та накопичення корпоративного досвіду [11]. Завдяки розробці платформи та моделі штучного інтелекту можна зробити існуючі моделі «чорної скриньки» прозорими [5].

Практичним підтвердженням ефективності приватних корпоративних моделей штучного інтелекту є досвід банку JPMorgan Chase (США), який після відмови від використання відкритих генеративних моделей створив внутрішню платформу LLM Suite. На відміну від публічних сервісів, система інтегрована з корпоративними базами даних, забезпечує журналювання запитів, внутрішню автентифікацію користувачів і контроль відповідності регуляторним вимогам. Масштабне впровадження платформи серед понад 200 тис. співробітників дозволило банку отримати економічний ефект, оцінений приблизно у 1,5 млрд дол. США, завдяки автоматизації операцій, скороченню часу підготовки документів, підвищенню якості кредитних рішень і персоналізації клієнтського сервісу [12].

Пропонуємо розглядати приватні корпоративні моделі штучного інтелекту як окремих елемент інте-

Рис. 2. Типи корпоративних моделей штучного інтелекту.

Джерело: розроблено особисто авторами

лектуально-технологічного капіталу підприємства. Економічна цінність корпоративної моделі визначається не лише вартістю придбаного програмного продукту, а насамперед обсягом інтегрованих корпоративних знань, які накопичуються протягом усього життєвого циклу підприємства. Саме цей процес перетворює приватну модель штучного інтелекту на стратегічний об'єкт інтелектуально-технологічного капіталу, що потребує відповідного фінансового, облікового та аналітичного забезпечення. У зв'язку з цим пропонується виділити такі фінансові та обліково-аналітичні засади функціонування корпоративних моделей штучного інтелекту:

Принцип економічної доцільності – впровадження корпоративного штучного інтелекту є обґрунтованим за умови перевищення очікуваного економічного ефекту над сукупними витратами на придбання, адаптацію, інтеграцію, донавчання та супровід.

Принцип життєвого циклу – облік витрат має охоплювати всі етапи функціонування моделі: придбання, адаптацію, інтеграцію, донавчання, експлуатацію, модернізацію та виведення з експлуатації.

Принцип капіталізації інтелектуальних інвестицій – витрати на створення корпоративної бази знань, алгоритмів і внутрішніх інструментів доцільно розглядати як інвестиції в інтелектуально-технологічний капітал за умови відповідності критеріям визнання активів.

Принцип аналітичної прозорості – облікова система повинна забезпечувати виокремлення витрат на ліцензії, хмарні обчислення, інтеграцію, донавчання, навчання персоналу та підтримку корпоративної бази знань.

Принцип вимірювання економічної ефективності – результативність корпоративного штучного інтелекту доцільно оцінювати за фінансовими показниками та нефінансовими показниками.

Принцип управління ризиками – система обліково-аналітичного забезпечення має передбачати моніторинг інформаційних, кібернетичних, регуляторних та операційних ризиків використання штучного інтелекту.

Принцип безперервного організаційного навчання – оцінювання корпоративного штучного інтелекту повинно враховувати не лише фінансові результати, а й накопичення, повторне використання корпоративних знань та їх вплив на ефективність операційної діяльності.

Висновки. Приватні корпоративні моделі штучного інтелекту є стратегічним елементом інтелектуально-технологічного капіталу підприємства, економічна цінність якого формується не лише за рахунок використання сучасних алгоритмів, а насамперед завдяки інтеграції корпоративних даних, внутрішніх регла-

ментів, професійних компетентностей працівників і накопиченого організаційного досвіду. На відміну від універсальних публічних AI-сервісів, приватні корпоративні моделі забезпечують функціонування в межах захищеного інформаційного середовища підприємства, що дозволяє поєднати вимоги інформаційної безпеки, регуляторної відповідності та ефективності управлінських процесів.

Корпоративний штучний інтелект виконує значно ширшу функцію, ніж автоматизація окремих операцій. Він поступово трансформується в цифрову систему накопичення, структурування та відтворення корпоративних знань, здатну підтримувати прийняття управлінських рішень на основі історичних даних, прогнозної аналітики та повторного використання практичного досвіду підприємства. Запропонована компонентна структура корпоративної моделі штучного інтелекту демонструє взаємозв'язок між корпоративними даними, аналітичними механізмами, бізнес-процесами та цифровою базою організаційних знань, що створює підґрунтя для формування адаптивної системи операційного управління.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання запропонованих підходів під час формування корпоративних AI-стратегій, побудови внутрішніх платформ штучного інтелекту, удосконалення систем управлінського обліку та оцінювання ефективності цифрових інвестицій. Запропоновані засади можуть бути застосовані підприємствами різних галузей для підвищення якості операційного управління, оптимізації витрат, розвитку корпоративної бази знань і зміцнення цифрової стійкості організацій.

Необхідно розглядати фінансові та обліково-аналітичні засади використання приватних корпоративних моделей штучного інтелекту як комплекс взаємопов'язаних принципів управління їх життєвим циклом, економічною оцінкою, інформаційним забезпеченням та розвитком інтелектуально-технологічного капіталу підприємства. Що дозволить інтегрувати процеси фінансового управління, бухгалтерського обліку, аналітики та управління знаннями в єдину систему підтримки операційного менеджменту.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з розробленням методики оцінювання вартості корпоративних моделей штучного інтелекту як складової інтелектуально-технологічного капіталу, формування системи показників їх економічної результативності відповідно до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності та ESG-звітності.

Список літератури:

1. Могилевська О. Ю., Слободяник А. М., Сідак І. В. Вплив штучного інтелекту на українську і міжнародну економіку. *Київський економічний науковий журнал*. 2023. № 1. С. 45–52.
2. Живцова Л. І. Штучний інтелект: сутність та перспективи розвитку. *Український журнал будівництва та архітектури*. 2023. № 3 (015). С. 66–71.
3. Баранов О. А. Визначення терміну “штучний інтелект”. *Штучного інтелекту*. 2023. № 1(44). С. 32–49.
4. Бурангулова В., Кузьомко В. Можливості використання штучного інтелекту в діяльності сучасних підприємств. *Економіка та суспільство*. 2021. № 32. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-67>

5. Kapoor A.; Chatterjee S. Platform and Model Design for Responsible AI: *Design and build resilient, private, fair, and transparent machine learning models*, Packt Publishing, 2023. URL: <https://ieeexplore.ieee.org/document/10251239>
6. Vianny M. M., et al. Private AI: An Overview. *AI-Driven Breakthroughs in Antimicrobial Resistance*. 2025, pp. 299–324.
7. Clough D. R., Wu A. Artificial Intelligence, Data-Driven Learning, and the Decentralized Structure of Platform Ecosystems. *Academy of Management Review*. 2022. Vol. 47, no. 1. DOI: <https://doi.org/10.5465/amr.2020.0222>
8. Teradata. What Is Private AI? *The Enterprise Playbook for AI You Actually Control*. 2026. URL: <https://teradata.com/insights/ai-and-machine-learning/what-is-private-ai>
9. AI Index 2025. *Stanford*. URL: <https://hai.stanford.edu/ai-index/2025-ai-index-report>
10. OpenAI. The State of Enterprise AI 2025. URL: <https://openai.com/business/guides-and-resources/the-state-of-enterprise-ai-2025-report/>
11. Beverungen D., Hess T., Köster, A., Lehrer C. From private digital platforms to public data spaces: implications for the digital transformation: From private digital platforms to public data spaces: *Implications for the digital transformation*. *Electronic Markets*. 2022, 32(2), pp. 493–501. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12525-022-00553-z>
12. Mary Callahan Erdoes and Mike Urciouli Present HBS Case Study. *J.P. Morgan Private Bank*. URL: <https://privatebank.jpmorgan.com/nam/en/about-us/mary-callahan-erdoes-and-mike-urciouli-present-hbs-case-study>

References

1. Mohylevska O. Yu., Slobodanyk A. M., Sidak I. V. (2023) Vplyv shtuchnoho intelektu na ukrainsku i mizhnarodnu ekonomiku [The impact of artificial intelligence on the Ukrainian and international economy]. *Kyivskyi ekonomichnyi naukovi zhurnal – Kyiv Economic Scientific Journal*, no. 1, pp. 45–52.
2. Zhyvtsova L. I. (2023) Shtuchnyi intelekt: sutnist ta perspektyvy rozvytku [Artificial intelligence: essence and development prospects]. *Ukrainskyi zhurnal budivnytstva ta arkhitektury – Ukrainian Journal of Construction and Architecture*, no. 3(015), pp. 66–71.
3. Baranov O. A. (2023) Vyznachennia terminu “shtuchnyi intelekt” [Definition of the term “artificial intelligence”]. *Shtuchnyi intelekt – Artificial Intelligence*, no. 1(44), pp. 32–49.
4. Buranhulova V., Kuziomko V. (2021) Mozhlyvosti vykorystannia shtuchnoho intelektu v diialnosti suchasnykh pidpriemstv [Possibilities of using artificial intelligence in the activities of modern enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 32. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-67>
5. Kapoor A., Chatterjee S. (2023) Platform and Model Design for Responsible AI: Design and Build Resilient, Private, Fair, and Transparent Machine Learning Models. *Packt Publishing*. Available at: <https://ieeexplore.ieee.org/document/10251239>
6. Vianny M. M., et al. (2025) Private AI: An Overview. In: *AI-Driven Breakthroughs in Antimicrobial Resistance*, pp. 299–324.
7. Clough D. R., Wu A. (2022) Artificial Intelligence, Data-Driven Learning, and the Decentralized Structure of Platform Ecosystems. *Academy of Management Review*, vol. 47, no. 1. DOI: <https://doi.org/10.5465/amr.2020.0222>
8. Teradata. (2026) What Is Private AI? *The Enterprise Playbook for AI You Actually Control*. Available at: <https://www.teradata.com/insights/ai-and-machine-learning/what-is-private-ai>
9. Stanford Institute for Human-Centered Artificial Intelligence. (2025) *AI Index Report 2025*. Available at: <https://hai.stanford.edu/ai-index/2025-ai-index-report10>
10. The State of Enterprise AI 2025 (2025) *OpenAI*. Available at: <https://openai.com/business/guides-and-resources/the-state-of-enterprise-ai-2025-report/>
11. Beverungen D., Hess T., Köster A., Lehrer C. (2022) From private digital platforms to public data spaces: *Implications for the digital transformation*. *Electronic Markets*, vol. 32, no. 2, pp. 493–501. Available at: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12525-022-00553-z>
12. Mary Callahan Erdoes and Mike Urciouli Present HBS Case Study. *J.P. Morgan Private Bank*. Available at: <https://privatebank.jpmorgan.com/nam/en/about-us/mary-callahan-erdoes-and-mike-urciouli-present-hbs-case-study>

PRIVATE CORPORATE MODELS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS A TOOL FOR OPERATIONAL MANAGEMENT OF ORGANIZATIONS: FINANCIAL AND ACCOUNTING-ANALYTICAL PRINCIPLES

The article investigates private corporate models of artificial intelligence as a tool for operational management of organizations in the context of the active spread of generative artificial intelligence. The purpose of the article is to develop a theoretical and methodological approach to the use of private corporate models of artificial intelligence in operational management of organizations by typifying them, determining the stages of development and substantiating the financial and accounting and analytical principles of managing their life cycle and the intellectual and technological capital of the enterprise. The feasibility of considering the corporate model of artificial intelligence not only as a software product, but as an element of the intellectual and technological capital of the enterprise, the economic value of which is formed in the process of accumulating corporate knowledge, professional experience and results of management activities, is substantiated. A component structure of the corporate model of artificial intelligence is proposed, covering

the intellectual, technological and organizational components. A typology of corporate models of artificial intelligence by level of control and adaptation is developed: proprietary, adaptive, integrated and service models. The main stages of the corporate model life cycle are determined – from the acquisition of the basic model and its adaptation to operation, modernization and decommissioning. The financial and accounting and analytical principles of managing corporate artificial intelligence models are substantiated, which include assessing economic feasibility, accounting for costs by life cycle stages, capitalizing intellectual investments in accordance with asset recognition criteria, ensuring analytical transparency, measuring economic efficiency and risk management. The practical significance of the results lies in the possibility of using the proposed approach to make financial, accounting and management decisions regarding the implementation, development and evaluation of the effectiveness of private corporate artificial intelligence models.

Key words: operating system, finance, accounting, management, artificial intelligence, investments, science, organizational management.

Дата надходження статті: 10.08.2026

Дата прийняття статті до публікації: 10.09.2026

Дата публікації статті: 06.10.2026